

Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut

Toimintakertomus ja tilinpäätös 2023

SISÄLLYS

- 1. Organisaatio ja toimintaympäristöt**
- 2. Tulosalueet ja sitovuustasot opetus- ja varhaiskasvatuspalveluissa**
- 3. Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta toimialojen johtajana**
- 4. Henkilöstökehitys**
- 5. Talous**
- 6. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen**
- 7. Sisäisen valvonnan toteuttaminen**
- 8. Kehittäminen ja painopisteet**
- 9. Kuntastrategian ja läpileikkaavien teemojen toteutuminen**
- 10. Laadun varmistaminen ja katsaus tulevaan**

1. Organisaatio ja toimintaympäristöt

Opetuspalvelut:

Toiminta sisältää keskeisesti perusopetuslain ja perusopetusasetuksen mukaisen opetuksen järjestämisen sekä siihen liittyvien tukipalveluiden toteuttamisen. Perusopetus turvaa alueellisesti tasapuolisen ja ajanmukaisen opetuksen ja antaa oppilaille hyvät valmiudet jatko-opintoihin sekä itsensä kehittämiseen. Perusopetusta toteutetaan opetussuunnitelman mukaisesti oppilaiden yksilöllisyys, monipuoliset oppimisympäristöt ja lukuvuodelle asetetut painopisteet huomioiden. Lukion tavoitteena on antaa opiskelijalle jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja.

Opetuksen tulosalueen keskeisinä tavoitteina ovat lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen, osallisuuden vahvistaminen, oppimistavoitteiden saavuttaminen sekä laadukkaat ja monipuoliset arvioinnin tavat. Kuntastrategia, kestävän kehityksen tiekartta ja Meidän li – hyvinvointimalli määrittävät myös toimialueen tavoitteita ja toimintaa. Vuoden 2023 lopussa perusopetuksen oppilaita oli 1474, koulujen yhteydessä olevissa esiopetusryhmissä oli esioppilaita 23 ja lukiossa opiskeli 131 opiskelijaa. Perusopetuksen yksiköitä oli vuoden 2023 alussa yhteensä yhdeksän, näistä neljässä järjestettiin myös esiopetusta. Olhavan koulun toiminta lakkautettiin uudelleen 1.8.2023. Iin lukio järjesti lukiokoulutusta. Vuoden 2023 aikana iiläisistä oppilaista perusopetusta sai osa-aikaisesti tai pysyvämmiin 2 oppilasta Iin kunnan ulkopuolella, kun vuoden 2020 lopussa oppilaita oli 15 ja vuoden 2022 lopussa 5. Näiden lisäksi muutamia oppilaita oli sosiaalitoimen päätöksellä sijoitettuna muissa kunnissa.

Varhaiskasvatuspalvelut:

Varhaiskasvatuksen keskeisinä tavoitteina ovat laadukkaat ja monipuoliset varhaiskasvatuspalvelut, osallisuuden vahvistaminen ja inklusion vahvistaminen ja lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen. Varhaiskasvatuspalveluiden toimialaan kuuluvat kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa toteutettava varhaiskasvatus ja esiopetus, ryhmäperhepäivähoito, perhepäivähoito kunnallisessa varhaiskasvatuksessa, avoin varhaiskasvatus toiminta sekä kotihoidontuen suorittaminen kotitalouksille. Yksityisen hoidon tukien ja kuntalisten suorittaminen yksityisille palvelun tuottajille loppui, kun siirryttiin palveluseteliin elokuussa 2022. Vuoden 2023 aikana palveluseteliasiakkaat lisääntyivät yhden yksikön verran Tikkasen päiväkodin siirryttyä kunnallisesta toiminnasta Tikkaskodit Oy:n omistukseen.

Vuonna 2023 kunnallista varhaiskasvatusta järjestettiin kolmessa päiväkotiyksikössä, kahdessa ryhmäperhepäiväkotiyksikössä, avoimen varhaiskasvatuksen kerhoissa ja yhdeksän perhepäivähoitajan toimesta. Vuoden 2023 lopussa kunnan järjestämään varhaiskasvatukseen osallistui 379 lasta ja avoimessa varhaiskasvatuksessa oli vuoden 2023 lopussa yhteensä 44 lasta. Yksityisen järjestämään varhaiskasvatukseen osallistui 171 lasta.

Varhaiskasvatustoimintaa määritteleviä lakeja ovat mm. varhaiskasvatuslaki, valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta, laki kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta, laki ja asetus yksityisen palveluiden valvonnasta, lastensuojelulaki, perusopetuslaki ja laki varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista. Varhaiskasvatusta toteutetaan perheiden tarpeista lähtevänä, lapsen hyvinvointia, kasvua, oppimista ja kehitystä edistävänä palveluna. Varhaiskasvatus perustuu valtakunnalliseen ja paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Varhaiskasvatussuunnitelmissa huomioidaan lasten yksilöllisyys ja palvelujen monimuotoisuus.

Iin kunnan varhaiskasvatus on ollut mukana Opetus- ja kulttuuriministeriön ohjaamassa kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa, joka alkoi elokuussa 2021. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa oli syksyllä 2023 mukana 99 lasta (2017 syntyneitä, 57% ikäluokasta). Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu kestää vielä kevätkauden 2024 ja siihen osallistuu enää kuusivuotiaita esioppilaita.

2. Tulosalueet ja sitovuustasot opetus- ja varhaiskasvatuspalveluissa

Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut jakaantuivat vuonna 2023 kolmeen tulosalueeseen ja

- Hallinto
- Opetuspalvelut
- Varhaiskasvatuspalvelut

Hallinnon uudistuksen yhteydessä tehtiin päätös, että opetuksen ja varhaiskasvatuksen hallinto yhdistyivät vuoden 2023 alusta yhteen sitovuustasoon. Opetuksen ja varhaiskasvatuksen hallinto organisoivat ja johtavat henkilöstöä ja prosesseja sekä toimivat tukipalveluna opetuksen ja varhaiskasvatuksen organisaatiossa. Hallinto suunnittelee ja valmistelee taloutta, päätöksiä, toimintaa, kehittämistä ja raportoi niistä opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnalle sekä kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle hallintosäännön ja muiden annettujen ohjeiden mukaisesti.

Hallinnon uudistus muutti koko kunnan organisaatiota 1.1.2023 alkaen. Opetuspalveluiden hallinnossa vuonna 2023 toimivat koko toimialan johtajana sivistysjohtaja, laskennallisesti 3,5 toimisto- ja koulusihteeriä sekä määräaikaisena toimiva tuen koordinaattori (puoliksi varhaiskasvatuspalveluiden kanssa). Sivistysjohtaja johtaa toimialaa, hallintoa, taloutta, keskeisiä prosesseja sekä toimii hallinnollisena lähijohtajana varhaiskasvatuspäällikölle, opetuksen yksiköiden johtajille ja toimistosiheteereille. Varhaiskasvatuksen hallinnossa toimi vuoden 2023 alussa varhaiskasvatuspäällikkö ja laskennallisesti 1,5 toimistosiheteeriä. Opetuksen ja varhaiskasvatuksen yksiköiden johtajat vastaavat yksiköidensä taloudesta ja hallinnosta sitovuustasojen, hallintosäännön ja delegoinnin mukaisesti.

Sivistysjohtaja toimii koko hallintokunnan osalta vastuuhenkilönä. Haminan koulun rehtori on toiminut sivistysjohtajan sijaisena tarvittaessa. Varhaiskasvatuspäällikkö vastaa varhaiskasvatuksen operatiivisesta toiminnasta ja hallinnosta sivistysjohtajan alaisena. Yksiköiden osalta vastuuhenkilönä ovat rehtorit, koulunjohtajat ja aluepäiväkodinjohtajat. Jokaisella lähijohtajalla on nimetty varajohtaja, vararehtori tai turvallisuudesta vastaava varahenkilö. Viime kädessä sivistysjohtaja ja varhaiskasvatuspäällikkö toimivat kaikkien alaistensa (yksiköiden johtajien) varahenkilönä.

3. Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta toimialan johtajana

Kunnan opetus- ja varhaiskasvatuksen johtavana toimielimenä toimi vuonna 2023 lautakunta, johon kuului Iin kunnanvaltuuston valitsevat yhdeksän jäsentä ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä. Kunnanvaltuusto kokouksessaan 16.8.2021 §152 on päättänyt lautakunnan toimikaudesta ja nimennyt sen jäsenet ja varajäsenet. Vuoden 2023 aikana vaihtui lautakunnan puheenjohtaja ja yksi jäsen. Lautakunnan toimikausi kestää alkaneen valtuustokauden.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnalla on kokonaisvastuu hallinnonalan toiminnasta ja taloudesta. Lautakunta vastaa toimialan strategisesta ja taloudellisesta johtamisesta sekä toimialaa koskevien suunnitelmien ja asiakirjojen hyväksymisestä yhdessä toimialajohtajien kanssa. Toimialajohtajat vastaavat asioiden valmistelusta, esittelystä sekä toimialojen operatiivisesta johtamisesta. Lautakunnalla on otto-oikeus toimialajohtajien viranhaltijapäätöksiin niiltä osin, kuin niihin liittyvä oikaisuvaatimusoikeus on osoitettu lautakunnalle.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta johtaa kunnan opetus- ja varhaiskasvatuspalveluita siten, että kunnassa voidaan tarjota alueellisesti laadukkaat ja kilpailukykyiset opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut. Lautakunta myös päättää toimialansa kehittämistä ja painopistealueista.

Lautakunnan esittelijänä toimi vuoden 2023 alusta alkaen sivistysjohtaja. Lautakunnan kokouksiin kutsuttiin lisäksi kunnanjohtaja, kunnanhallituksen puheenjohtaja ja kunnanhallituksen edustaja.

Lautakunta kokoontui vuonna 2023 11 kertaa ja se käsitteli kokouksissaan 118 pykälää. Päätösten toimeenpanosta vastaavat esittelijät, ellei päätöksessä ole toisin mainittu. Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan päätökset syntyivät pääasiassa yksimielisinä päätöksinä. Vuoden 2023 aikana tehdyistä lautakunnan päätöksistä ei tehty oikaisuvaatimuksia.

Vuonna 2023 lautakunta käsitteli talousarvion lisäksi esimerkiksi oppivelvollisuuden laajentumisen vaikutuksia ja siihen liittyviä tehtäviä, käsitteli ja linjasi hallinnonuudistusta, päätti oppilaaksi ja esioppilaaksi oton periaatteista, perusti ja lakkautti varhaiskasvatukseen yksiköitä, jatkoi kaksivuotisen esiopetuksen kokeilua, haki ja hyväksyi useita erityisavustuksia ja hankkeita sekä teki päätöksiä henkilöstöhallintoon liittyen. Vuoden 2023 aikana työskenteli myös useita lautakunnan alaisia tai nimeämiä työryhmiä valmistellen hallinnonalan asioita, esimerkiksi hankkeiden ohjausryhmä, TVT – ryhmä ja pedagogisen kehittämisen johtoryhmä.

4. Henkilöstökehitys

Opetuksen ja varhaiskasvatuksen hallinto

sivistysjohtaja
varhaiskasvatuspäällikkö
5 toimisto/koulusihteeriä
tuen koordinaattori
varhaiskasvatuskoordinaattori

Opetus

4 rehtoria

53(48) luokanopettajaa (sis. koulunjohtajat ja päätoimiset tuntiopettajat)
65(52) aineenopettajaa (sis. lehtorit ja päätoimiset tuntiopettajat)
17(14) erityisopettajaa
3 esiopettajaa
37(27) koulunkäynninohjaajaa
6 (5) oppilaanohjauksen lehtoria (sisältää tuntiopettajat)
kielikoordinaattori
TUVA – kehittäjäopettaja

Laskennallisesti edellä oleviin lukuihin tulee huomioida toisten kuntien maksamat koulunkäynninohjaajat, osa-aikaiset ja määräajan työskennelleet työntekijät sekä valtion erityisavustuksilla palkatut tuntiopettajat ja ohjaajat (edellä olevassa henkilöstötaulukossa suluissa olevat luvut kertovat laskennalliset kuntaorganisaation menoerinä toteutuneet henkilötyövuodet).

Valtion erillisavustuksella niihin liittyvien päätöksien mukaisesti toteutettiin neljän määräaikaisen tuntiopettajan tehtäviä (1,5 alakouluihin ja 2,5 yläkouluihin) sekä kahden ohjaajan ja kahden erityisopettajan tehtävää.

Vuonna 2022 oppivelvollisuuden laajentumisen vuoksi palkattu oppilaanohjauksen lehtori ja TUVA – kehittäjäopettaja jatkoivat myös vuonna 2023 määräaikaisilla tehtävillä. Kokonaisuutena opetuksen henkilöstösuunnitelma toteutui suunnitellusti. Opetuksen toimialalla vuoden 2023 aikana työskenteli yhteensä 195 työntekijää eri tehtävissä. Syyslukukaudella 2023 opetuksen henkilöstömäärä oli neljä vähemmän kuin kevätlukukaudella 2023.

Varhaiskasvatus

Hallinnonuudistuksen myötä varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteessa tapahtui muutoksia vuoden 2023 aikana. Neljä päiväkodinjohtajan virkaa lakkasi ja tilalle muodostettiin kaksi aluepäiväkodinjohtajan virkaa, johtajien työpareina työskentelee hallinnollinen apulaisjohtaja.

2 aluepäiväkodinjohtajaa
3 varhaiskasvatuksen erityisopettajaa
28 varhaiskasvatuksen opettajaa
2 kiertävää varhaiskasvatuksen opettajaa
32 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa
2 kiertävää lastenhoitajaa

11 perhepäivähoitajaa (ryhmäperhepäiväkodit ja omassa kodissa työskentelevät)
1 varhaiskasvatuskoordinaattori erityisavustuksilla
2 varhaiskasvatuksen mentoriopettajaa erityisavustuksilla
1 hankkeen erityisopettaja
1 varhaiskasvatuksen digitutor erityisavustuksilla
1 varhaiskasvatuksen perhetyön sosionomia erityisavustuksilla
4 tunnetaitokasvattajaa (1.8.2023 alkaen 3)
2 varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitajaa erityisavustuksilla (1.8.2023 alk.)

Avustavan henkilöstön suhteen varhaiskasvatuksessa on aloitettu vuoden 2023 aikana siirtymävaihe vastamaan varhaiskasvatuksen tuen lainsäädäntöä. Varhaiskasvatuksen tuen lainsäädäntö edellyttää huomioimaan lapsen tuen ryhmän koossa tai henkilöstön määrässä. Lapsen tukea vahvistava muutos varhaiskasvatuslakiin tuli voimaan 1.8.2022, jolloin

varhaiskasvatuksessa siirryttiin yleisen, tehostetun ja erityisen tuen antamiseen. Uudistuneen lainsäädännön mukaisesti tuen tarpeiselle lapselle tehdään tarvittaessa hallintopäätös pienemmästä ryhmäkoosta tai tuki- ja avustamispalveluista osana lapsen tuen järjestelyjä.

Avustamispalveluita antavista henkilöistä varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitajien (velho) tehtävänimekkeellä toimivat henkilöt ovat kelpoisia ja ryhmäavustajan nimekkeellä toimivat henkilöt ei-kelpoisia. Ryhmäavustajan tehtävänimeke on eläköitymisten myötä poistuva nimeke ja varhaiskasvatuksessa tavoitellaan tilannetta, että tulevaisuudessa tuen tarpeisten lasten avustamispalveluita antavat koulutetut varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitajat, joiden kelpoisuuteen sisältyy myös lääkehoidon toteuttamisen kelpoisuus.

Vuoden 2023 aikana lin varhaiskasvatuksen avustamispalveluissa toimi 16 vakinaista ryhmäavustajaa ja 2 vakinaista varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitajaa.

Varhaiskasvatuksen henkilöstömäärä väheni vuoden aikana johtuen yhden päiväkotiyksikön siirtymisestä Tikkaskodit Oy:n omistukseen sekä laskusuunnassa olevasta asiakasmäärästä. Kevään 2023 aikana kahta irtisanoutumisten jäljiltä vapautunutta varhaiskasvatuksen opettajan tehtävää ei enää jatkettu 1.8.2023 alkaen.

Opetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstö on varsin motivoitunutta ja asiantuntevaa. Varhaiskasvatuksen palveluissa alkoi myös lissä näkyä valtakunnallinen kelpoisen henkilöstön pula ja useisiin keväällä 2023 avoimena olleisiin varhaiskasvatuksen opettajien tehtäviin ei saatu kelpoisia hakijoita. Sairaspoissaoloissa vuoden 2022 aikana tapahtunut kasvu saatiin taittumaan ja tilanne laskusuuntaan. Työn kuormittavuus, psyykkiset tekijät ja fyysisiä haasteita aiheuttavat pitkäaikaissairaudet ovat edelleen suurimmat poissaolojen syyt. Opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa jatkettiin myös vuonna 2023 henkilöstön hyvinvointiin tähtäävillä toimilla ja osaamisen kehittämisellä. Varhaiskasvatuksessa aloitettiin työvuorosunnittelun kehittämispilotti, jonka tavoitteena on lisätä työssä jaksamista ja uralla pysymistä.

Henkilöstöhallinnassa, rekrytoinneissa ja päätöksissä on toteutettu hyvän hallinnon periaatteita, voimassa olevia virka- ja työehtosopimuksia, kunnan hallintosääntöä ja muita annettuja ohjeita ja säädöksiä. Paikallisten ammattiyhdistysten, luottamusmiesten, työsuojeluorganisaation ja vastuuhenkilöiden kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä asioiden valmistelussa, toiminnassa ja täytäntöönpanossa.

5. Talous ja toiminta

Opetuksen osalta valtuuston päätöksen mukaisesti toteutettiin Olhavan koulun lakkauttaminen 1.8.2023 alkaen. Oppilaat ja henkilöstö ovat siirtyneet jo lukuvuoden 2022-2023 alusta aiemman lakkauttamispäätöksen ja lautakunnan linjausten mukaisesti muille kouluille, pääosin Kuivaniemeen. Lisäksi 1.8.2022 alkaen toteutettiin suunnitellusti opetuksen henkilöstön vähennyksiä opetusryhmiä yhdistelemällä ja tuntiopettajia vähentämällä. Nämä muutokset vaikuttivat myös vuoteen 2023.

Toiminnallista ja sisällöllistä kehittämistä on toteutettu vuoden 2023 aikana koko hallinnonalaa koskien. Painopisteet, hankkeiden ja valtion erityisavustusten avulla tapahtuva kehittäminen sekä hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen laatutyö ovat olleet erittäin merkittäviä myös tilinpäätösvuoden aikana. Varhaiskasvatuksen ja opetuksen eri yksiköissä kehitettiin aktiivisesti lasten, nuorten ja huoltajien osallisuutta, pedagogista digiosaamista, vuorovaikutuksen laatua, tiimityötä ja positiivista pedagogiikkaa. Lukion opiskelijamäärämäärä laski edellisvuodesta johtuen pääosin oppivelvollisuuden laajenemisen vaikutuksista. Osaamista, toimintaa ja johtamista on kehitetty systemaattisesti ja tavoitteellisesti koko hallinnonalalla.

Opetuksen ja varhaiskasvatuksen talousvuosi 2023 toteutui varsin suunnitellusti. Toimialueilla pitäydettiin tarkassa taloushallinnassa. Vuoden 2023 talousarvioon varattiin opetukseen ja varhaiskasvatukseen toimintakuluiksi koko palvelualueella 27 399 804 euroa. Toimintatuotoiksi budjetoitiin 2 247 612 euroa ja toimintakatteeksi 25 152 192 euroa. Toteutumat olivat tilinpäätösvuotena toimintakulujen osalta 27 454 332 euroa, toimintatuottojen osalta 2 220 605 euroa ja toimintakatteeksi muodostui näin 25 233 727 euroa. Toimintakate ylittyi siis 81 535 euroa. Tähän syynä oli koko kunnan tilikauden 2023 tuloksen ja talousarvion 2024 ennakoiminen, jolloin opetuspalveluihin myönnettyjä valtion erityisavustuksia siirrettiin vuodelle 2024 100 000 euroa.

Varhaiskasvatus alitti talousarvionsa 285 550:lla eurolla tilikauden tuloksen ollessa 96,79%. Varhaiskasvatuksen kokonaisuuden alitusta selittävät erityisesti valtion erityisavustusten hyödyntäminen ja Tikkasen päiväkotiyksikön lakkaaminen kunnallisena yksikkönä. Yksityisen palveluntuottajan toiminnan laajentuminen Tikkasen päiväkodin yksikköön, 1.3.2023 voimaan astuneet asiakasmaksulain muutokset ja 1.6.2023 alkaen tapahtuneet palkankorotukset aiheuttivat muutoksia sekä tuloihin että menoihin. Asiakasmaksulain muutosten myötä maksavien asiakkaiden osuus väheni, palkankorotusten myötä palkkoihin varatut menot suurenivat ja Tikkasen päiväkotiyksikön palveluseteliasiakkaiden määrä kasvoi noin 60 asiakkaalla. Samaan aikaan Tikkasen yksikön lakkauttaminen kunnallisena yksikkönä toi myös säästöjä, joiden avulla kompensoitiin muita kasvaneita menoja.

Talousarvion vaikutti myös henkilöstökulujen toteutuminen koko toimialaa koskien 125 936 euroa talousarvioon verraten suurempana. Tämä johtuu sijaistarpeista, opettajien kesäajan palkkauksesta sekä palkankorotuksista. Palvelujen ostot olivat 204 873 euroa enemmän talousarvioon verraten. Tämä johtuu erityisesti palvelusetelin maksuosuuksien kasvusta Tikkasen päiväkodin siirryttyä 1.8.2023 yksityiseen toimintaan. Muutoksen johdosta palvelusetelikustannukset ylittyivät 264 583 euroa.

Opetuksen tilikauden 2023 toimintakate oli 16 288 851 euroa ja se ylittyi 393 962:lla eurolla. Kulut olivat yhteensä 17 941 401 euroa. Henkilöstömenot opetuksen palvelualueella ylittyivät kokonaisuutena 291 268 euroa. Palveluiden järjestämisen näkökulmasta on huomioitava, että opetuspalvelut saivat muilta kunnilta opetuksen järjestämisestä 522 035 euroa ja maksoivat muille kunnille 293 210 euroa. Koulukuljetusmenot olivat vuonna 2023 708 479 euroa eli toteutuvat talousarvioon verraten hyvin.

Talouden ja toiminnan kannalta merkittäviä tekijöitä henkilöstövaltaisella toimialalla olivat vuonna 2023 toteutuneet sijaiskulut, palkankorotukset sekä vuoden 2023 aikana ensimmäisen kerran toteutettu määräaikaisten opettajien kesäajan palkkaus. Opetuspalveluissa palkkakulut olivat 323 325 euroa enemmän ja varhaiskasvatuksessa 118 973 euroa vähemmän kuin talousarvioon oli varattu. Varhaiskasvatuksen tulosta selittää kunnallisen varhaiskasvatuksen väheneminen 1.8.2023 Tikkasen päiväkodin lakkaamisen myötä.

Toimialan hallinto toteutui talousarvion mukaisesti. Kulut olivat yhteensä 745 050 euroa ja ne ylittyivät 12 042 euroa. Tilikauden tulokseksi muodostui 685 269 euroa, joka ylitti talousarvion 30 498:llä eurolla. Tulosta selittää henkilöstökulujen osalta hallinnon henkilömäärän lisääntyminen, työterveysmenojen jakautuminen sekä palvelujen oston väheneminen.

Varhaiskasvatuspalvelut

Käyttötalouden toteutuminen	TA2023	TP2023	Poikkeama
Toimintatuotot	910 179	926 017	15 838

Toimintakulut	9 773 520	9 512 931	260 589
Toimintakate/jäämä	8 863 341	8 550 914	312 427
Poistot ja arvonalentumiset	33 508	60 083	26 575
Tilikauden tulos	8 896 849	8 611 299	285 550

Opetuspalvelut

Käyttötalouden toteutuminen	TA2023	TP2023	Poikkeama
Toimintatuotot	1 337 433	1 258 588	78 845
Toimintakulut	17 626 284	17 941 401	315 117
Toimintakate/jäämä	16 288 851	16 682 813	393 962
Poistot ja arvonalentumiset	51 583	56 617	5048
Tilikauden tulos	16 340 384	16 741 061	400 677

Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut yhteensä

Käyttötalouden toteutuminen	TA2023	TP2023	Poikkeama
Toimintatuotot	2 247 612	2 220 605	402 814
Toimintakulut	27 399 804	27 454 332	54 528
Toimintakate/jäämä	25 152 192	25 233 727	81 535
Poistot ja arvonalentumiset	85 091	116 700	31 609
Tilikauden tulos	-24 245 450	-23 510 269	761 380

6. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Koulujen ja varhaiskasvatuksen tehtävänä ja tavoitteena on edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana. Opetuksen tavoitteena on lisäksi turvata riittävä yhdenvertaisuus.

Opetus ja varhaiskasvatus järjestetään lakien ja asetusten mukaisesti tasapuolisesti, tarkoituksenmukaisesti ja mahdollisimman laadukkaasti. Tavoitteena on turvata alueellisesti tasapuolinen ja ajanmukainen opetus ja varhaiskasvatus kaikille iiläisille lapsille ja nuorille. Lisäksi tavoitteena on luoda mahdollisimman hyvät valmiudet toisen asteen opintoihin ja työelämään, tukea lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ja mahdollistaa ja edistää osallisuutta.

Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut muodostuivat neljästä sitovuustasosta – opetuksen hallinnosta, varhaiskasvatuksen hallinnosta, opetuspalveluista sekä varhaiskasvatuspalveluista. Hallinnon tavoitteena on toimia tukipalveluna, henkilöstö- ja taloushallinnan organisoijana sekä toimia valmistelevana ja toimeenpanevana päätösprosesseissa. Toimialajohtajat vastaavat myös hallinnon johtamisesta.

Opetuspalveluiden toiminnat toteutuivat tilinpäätösjaksolla suunnitellusti. Oppilaat esiopetuksessa, perusopetuksessa ja lukiossa saivat opetusta, oppilashuoltoa ja tarvitsemaansa tukea käytettävissä olevilla resursseilla. Peruskoulun päättötodistuksen sai 159 oppilasta.

Päätötodistuksen saaneista kaikki saivat toisen asteen opiskelu-, harjoittelu tai TUVA - koulutuspaikan. Ylioppilastutkinnon suoritti vuoden aikana 37 kokelasta.

Toimialan hankkeiden ja erillisrahoitusten taloudesta ja toteutumisesta on tilinpäätöksessä erillinen liite.

7. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäinen valvonta on jatkuva prosessi, jonka avulla pyritään varmistumaan organisaation tavoitteiden saavuttamisesta. Pääasialliset tavoitteet voidaan ryhmitellä neljään luokkaan:

- Strategiset – korkean tason tavoitteet, jotka ovat organisaation toiminta-ajatuksen mukaisia ja sitä tukevia
- Toiminnalliset – organisaation voimavarojen tehokas ja taloudellinen käyttö
- Raportointia koskevat – raportoinnin luotettavuus
- Vaatimustenmukaisuutta koskevat – sovellettavien lakien ja määräysten noudattaminen

Sisäinen valvonta käsittää kaikki ne toimenpiteet ja menettelyt, joiden avulla tavoitteiden saavuttaminen pyritään varmistamaan. Sisäiseen valvontaan kuuluvat organisaation sisäinen toimintaympäristö, tavoitteiden asettaminen, riskienhallinta, valvontatoimenpiteet, tiedonkulku ja viestintä sekä seuranta.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteuttaa koko organisaatio. Vastuu sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on kuitenkin organisaation ylimmällä johdolla. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen on osa organisaation johtamista. Johto määrittelee toimintatavat ja ohjeet, joiden avulla tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Sisäinen tarkastus arvioi sisäisen valvontajärjestelmän ja riskienhallinnan tarkoituksenmukaisuutta ja tuloksellisuutta ja pyrkii siten edistämään organisaation tavoitteiden saavuttamista.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan velvollisuutena on järjestää alaisensa tehtäväalueen sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä ohjata ja valvoa niiden toimeenpanoa sekä raportoida niistä ohjeiden mukaisesti. Lautakunta vastaa alaisensa toiminnan tuloksellisuudesta. Lautakunnan tulee seurata ja arvioida opetus- ja varhaiskasvatuspalveluiden toimintaa ja taloutta sekä varmistaa siihen liittyvien riskien tunnistamisen, arvioinnin ja hallinnan menettelytapojen toteutuminen.

Johtavien viranhaltijoiden velvollisuutena on toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta vastuualueillaan sekä raportoida siitä ohjeiden mukaisesti. Yksiköiden johtajat vastaavat valvonnasta ja toteuttamisesta yksikkötasolla, varhaiskasvatuspäällikkö varhaiskasvatuksen osalta ja sivistysjohtaja opetuksen ja koko toimialan osalta. Johtavien viranhaltijoiden velvollisuutena on ohjata ja seurata alaistiaan toimintaa ja henkilöstöä asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Viranhaltijoiden tulee toimeenpanna riittävät sisäistä ja riskienhallinta koskevat menettelytavat ja valvoa niiden toimivuutta.

Käytännön toiminta ja sisäisen valvonnan suunnitelma arviointineen on omana liitteenään tilinpäätöksessä.

8. Kehittäminen ja painopisteet

Toimialaa kehitettiin ja painopisteitä vietiin eteenpäin myös vuonna 2023. Hallinnonuudistusta toteutettiin kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen päättämien ja antamien linjausten mukaisesti. Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta tarkensi suunnitelmia ja teki ratkaisuja ja valintoja johtamisjärjestelmään. Oppilas- ja opiskelijahuoltoa kehitettiin edelleen ja siinä toteutettiin oppilashuollon vuosikelloa. Jelpparit – toimintaa jatkettiin ja kehitettiin. Yhteistyötä hyvinvointialueen eri toimijoiden kanssa toteutettiin suunnitellusti.

Opetuksen ja varhaiskasvatuksen yksiköissä toteutettiin hyvinvoivan kasvuyhteisön prosessia kaikissa yksiköissä. Hyvinvoivan kasvuyhteisön kehittäminen on prosessi, joka nostaa keskiöön lasten ja nuorten ja heidän perheidensä sekä työntekijöiden hyvinvoinnin. Kehittämistyössä korostuvat tuen ja avun toteuttaminen kasvu- ja kehitysympäristöissä, kohtaamisen ja osallisuuden edistäminen sekä arjen sujuvuus.

Kunnan tukipalvelujen osalta yhteistyötä on tehty erityisesti hyvinvointi- ja yhdyskuntapalvelujen, kiinteistöhuollon sekä ateria- ja tilapalveluiden kanssa. Yhteistyö on sujunut suunnitellusti. Muutokset ja valmistelut ovat vaatineet tiivistä yhteistyötä ja tietojen vaihtoa. TVT- tukipalveluita on käytetty hankintoja tehtäessä ja oppimisympäristöjä kehittäessä. Ruokapalveluiden kanssa on toteutettu useampaa eri laatuhanketta.

Vuonna 2023 esiopetusta järjestettiin Haminan ja Kuivaniemen kouluilla omissa ryhmissään sekä Aseman ja Jakun kouluilla yhdessä alkuopetuksen kanssa. Varhaiskasvatusta tarvitsevien lasten osalta esiopetus toteutettiin Nikkarin ja Kotikujan varhaiskasvatuksen yksiköissä. Samoissa yksiköissä toteutettiin myös kaksivuotista esiopetuskokeilua. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestettiin Haminan ja Kuivaniemen koulujen yhteydessä. Toiminta järjestettiin koulujen lukuvuosikalenterin mukaan ja siihen osallistui yhteensä 35 lasta.

Opetushallituksen rahoittamaa kerho- ja harrastustoimintaa järjestettiin lin kouluilla monipuolisesti. Vuoden aikana noin 970 oppilasta osallistui erilaisiin kerhoihin, joita suurimmaksi osaksi ohjasivat opettajat. Liikunta ja musiikki olivat suosituimpia aiheita kerhoihin, mutta tarjolla oli myös kokki-, metsästys- ja terveellinen ravinto -kerhoja. Vuoden aikana haettiin ja saatiin erityisavustusta Harrastamisen Suomen malli – hankkeesta, ja sen avulla saatiin kaikille kouluille toteutettua useita harrastusryhmiä. Uudessa mallissa harrastustoiveita kysyttiin lapsilta ja nuorilta ja näiden toiveiden pohjalta pyrittiin järjestämään harrastuksia koulupäivän yhteydessä.

Opetuksen toimialalla kehitettiin edelleen myös johtamista, kielten opettamista ja ICT – taitoja. Painopisteenä olivat kestävä hyvinvointi, tunne- ja vuorovaikutustaidot sekä osallisuus. Kehittämistä on organisoitu vastuuhenkilöiden avulla, työryhmissä, johtamisessa ja yhteisessä koordinaatiossa. Vuoden 2023 aikana hankkeiden ohjausryhmänä sekä kehittämisen koordinoijana on toiminut pedagogisen johtamisen ryhmä, joiden keskeisinä tehtävinä operatiivisen johtamisen lisäksi on arvioida, ohjata ja organisoida osaamisen kehittämistä, laatutyötä ja vaikuttavuutta.

Varhaiskasvatuksen eri yksiköissä kehitettiin aktiivisesti lasten ja huoltajien osallisuutta, vuorovaikutuksen laatua, tiimitaitoja, pedagogista digiosaamista ja inklusiota. Avoin varhaiskasvatustoiminta jatkoi toimintaansa lisi-Areenan tiloissa vuonna 2023. Toimintaa järjestetään viitenä päivänä viikossa, neljässä eri ryhmässä. Ryhmissä on ollut mukana noin 44 lasta. Avoimelle varhaiskasvatustoiminnalle on edelleen paljon kysyntää ja tästä syystä toiminta on vakiinnutettu osaksi varhaiskasvatuspalveluita.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi varhaiskasvatukselle vuoden 2022 aikana hankerahoitusta kolmeen eri hankkeeseen, joita jatkettiin vuonna 2023. Digitaalisiin taitoihin ja osaamiseen liittyvän hyvän pedagogisen toiminnan kehittämiseen osana Uudet lukutaidot –kehittämishjelmaa vuosille

2022-2023 hankerahoituksella on palkattu varhaiskasvatukseen digitutor. Hankkeen tavoitteena on antaa kaikille varhaiskasvatuksen lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet ymmärtää ja saada valmiuksia medialuku- ja tv-taitoihin sekä ohjelmointiin.

Varhaiskasvatustuen mukaisen tuen uudistamisen edistämiseksi vuosille 2022-2023 hankerahoituksen avulla varhaiskasvatukseen on palkattu varhaiskasvatuksen erityisopettaja, varhaiskasvatuskoordinaattori ja kaksi mentoriopettajaa. Hankkeen tavoitteena on varmistaa tasa-arvoinen ja laadukas varhainen tuki sekä kunnallisessa että yksityisessä varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen vuosille 2022-2023 hankerahoituksen avulla on palkattu viisi lastenhoitajaa (tunnetaitokasvattajaa) ja kaksi varhaiskasvatuksen perhetyön sosionomia, jotka vähenivät vuoden 2023 aikana kolmeen tunnetaitokasvattajaan ja yhteen perhetyön sosionomiin. Hankkeen tavoitteena on edistää lasten ja perheiden hyvinvointia painottamalla tunne- ja vuorovaikutustaitojen ohjaamista ja harjoittelua.

Lisäksi varhaiskasvatukselle on myönnetty avustus yhdessä opetuspalveluiden kanssa erityisavustus varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen koronaepidemian (COVID-19) vaikutusten tasoittamiseksi vuosille 2022-2024. Hankkeen tavoitteena on parantaa iiläisten lasten ja nuorten kasvun, kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksiä. Hanke toteutetaan varhaiskasvatuksessa 1.8.2023 alkaen. Hankerahoitus on kohdennettu varhaiskasvatuksen tuki- ja avustamispalveluiden koordinaattorin palkkaukseen.

Opetuksen ja varhaiskasvatuksen osalta hallinnonuudistus saatettiin loppuun vuoden 2023 aikana. Samalla tarkennettiin delegointia, toimivaltuuksia ja tehtäväkuvauksia. Yhteistyö hyvinvointipalveluiden kanssa tiivistyi osaamisen kehittämisen, työhyvinvoinnin ja hyvinvointialueen koordinoituvastuun osalta. Valtarin koulun tarveselvitys aloitettiin syksyllä 2023. Aseman ja Jakun koulujen kiinteistöjen kuntoarvioinnit vaativat vuonna 2024 selvittämistä.

9. Kuntastrategian ja läpileikkaavien teemojen toteutuminen

Opetus- ja varhaiskasvatuspalveluissa toteutetaan kuntastrategiaa ja kehitetään sen tavoitteisiin tähtääviä toimia aktiivisesti. Strategisten tavoitteiden läpileikkaavat teemat näkyvät toiminnassa monin tavoin. Opetusta ja varhaiskasvatusta koskevissa suunnitelmissa pohjana ovat kuntastrategiassa määritellyt läpileikkaavat teemat. Hallinnonalalla on erityisesti kehitetty hyvinvointiin ja kestävään kehitykseen liittyvää toimintaa. Varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmissa sekä yksikkökohtaisissa työsuunnitelmissa on korostettu yhteisiä teemoja ja tavoitteita. Kuntastrategiaan ja Resurssiviisas li – tiekarttaan sekä Meidän li - hyvinvointimalliin luotua mittaristoa on arvioitu, samoin kuin toimenpiteitä ja henkilöstön osaamista niihin liittyen. Kokonaisuutena voidaan todeta, että kuntastrategiassa ja edellä mainituissa suunnitelmissa asetetut tavoitteet ovat olleet toiminnan keskiössä ja asetetuilla mittareilla sekä muuten arvioiden pääosin toteutuneetkin. Poikkeusolot ovat vaikuttaneet yhteistyöhön, tapahtumiin ja vierailuihin. Strategisten tavoitteiden toteutumisesta on arvioitu omana talousarvion osanaan. Kootussa taulukossa on arvioitu kuntastrategian ja sen teemoihin liittyvien tavoitteiden toteutuneen varsin hyvin. Strategisten tavoitteiden toteutuminen, Meidän li – hyvinvointimalli ja Resurssiviisauden tiekartta ovat tilinpäätöksessä erillisinä liitteinä.

10. Laadun varmistaminen ja katsaus tulevaan

Opetus- ja varhaiskasvatuspalveluiden tavoitteena on turvata alueellisesti tasapuolinen ja ajanmukainen opetus ja kasvatustarpeet kaikille iiläisille lapsille ja nuorille. Tähän pyritään palvelujen laadulla ja hyvällä saatavuudella.

Hyvinvointialueiden aloittaminen sote – palvelujen järjestämisvastuun toteuttajaksi vuoden 2023 alusta on näkynyt toiminnassa erityisesti henkilöiden ja toimintatapojen vaihteluna. Monet lapsia, nuoria ja perheitä koskevat palvelut ovat olleet murroksessa ja näihin liittyvät palvelupolut osittain epäselviä. Palveluita ja yhteistyötä on pyritty kehittämään aktiivisesti ja osallistuttu tätä edistäviin työryhmiin.

Erityisopetuskoordinaation avulla on toteutettu varhaiskasvatuksen ja opetustoimen oppimisen tuen ja oppilashuollon resurssien tasapuolista jakamista sekä tuen muodon oikea-aikaisuutta ja laatua. Tuen koordinaattori, erityisopetuksen ja erityisvarhaiskasvatuksen vastuhenkilöt sekä varhaiskasvatuskoordinaattori synkronoivat myös muun erityisen tuen ja peruspalveluiden yhteensovittamista ja etsivät niihin toimivia ja kustannustehokkaita ratkaisuja. Yhteistyön kehittäminen toimijoiden kesken yhdessä hyvinvointialueen henkilöstön kanssa on ollut vahvaa.

Iin kunnan väestönkehitys on kokonaisuutena laskeva pitkälläkin aikavälillä. Syntyvyyden lasku on vaikuttaa jo erityisesti varhaiskasvatuksen palvelutarpeisiin. Hienoinen muuttovoitto kääntyi laskuun vuonna 2023 myös lasten ja nuorten osalta. Syntyvyyden lasku aiheuttaa tulevina vuosina sopeuttamistarpeita palvelurakenteeseen. Kunnan pohjoisosassa lapsimäärät ovat selkeimmin laskevia, ja se johtaa myös palveluiden tarkasteluun. Yläkouluikäisten määrä Valtarin koulussa oli vuonna 2023 suurimmillaan ja samanaikaisesti yläkoululaisten määrä laskee Kuivaniemen koululla. Tämä tulee huomioida huolellisella valmistautumisella tilojen ja resursoinnin osalta. Opetuksen ja varhaiskasvatuksen laadun takaamisen ehtona on riittävät resurssit. Muuttuvat palvelutarpeet, väestökehitys ja talouden näkymät edellyttävät opetus- ja varhaiskasvatuspalveluilta tarkkaa suunnittelua ja erilaisten vaihtoehtojen selvittelyä.

Opetuksen palvelusuunnitelman mukaisia toimenpiteitä vuodelle 2022 ja 2023 olivat yläkouluopetuksen suunnittelu ja mahdollisen integroimisen valmistelu, kiinteistöihin liittyvien selvitysten tekeminen, erityisen vaativan tuen tarpeessa olevien oppilaiden opetuksen järjestäminen, Olhavan koulun tilanteen ratkaiseminen uudelleen sekä Valtarin koulun tarveselvityksen aloittaminen. Näistä kiinteistöihin liittyvät selvitykset ja yläkouluopetuksen järjestämistarpeet ovat edelleen kesken ja ne tulee toteuttaa vuoden 2023 aikana. Valtarin tarveselvitys aloitettiin syksyllä 2023.

Oppivelvollisuuslaki muuttui 1.8.2021. Iin kunnassa on lähdetty toteuttamaan muutoksen vaatimia järjestelyjä. Oppivelvollisuuden yläikärajan nosto vaikuttaa merkittävästi niin opetuksen järjestämiseen, ohjaukseen ja tuen toteuttamiseen, yhteistyöhön ja tiedonsiirtoihin kuin tietenkin opiskelijoiden arkeen. Iin kunnassa muutosta on pyritty toteuttamaan huolella. Perimmäisenä tavoitteena on kaikkien nuorten saaminen toisen asteen opintoihin ja heidän tulevaisuuteensa ja elämäänsä positiivisen suunnan löytäminen. Kunta on palkannut yhden oppilaanohjauksen lehtorin ja TUVA – kehittäjäopettajan lisäresurssiksi. Oppivelvollisuuden laajentumisen ohjausryhmä valmistelee ja organisoii asioita ja toimii muutosta hallitsevana yhteistoiminnan moottorina. TUVA – opetusta on järjestetty siirtymäkauden nojalla, varsinaista järjestämislupaa ei ole myönnetty.

Opetuksen ja varhaiskasvatuksen palvelusuunnitelmassa vuosille 2020-2025 on kuvattu varhaiskasvatuksen palveluverkkoon liittyviä keskeisiä kehittämistarpeita (tiekartha). Varhaiskasvatuksen pidemmän aikavälin sisällölliset kehittämiskohteet ovat laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttaminen varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelman mukaisesti sekä laadunarvioinnin kokonaisuuden kehittäminen eri tasoilla. Iin kunta on mukana kaksivuotisen

esiopetuksen kokeilussa vuosina 2021-2024, jonka kautta kehitetään varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen pedagogista ja toiminnallista kokonaisuutta. Kokeiluun on laadittu oma opetussuunnitelma, joka otettiin käyttöön elokuussa 2021. Vuonna 2024 tulee toteuttaa toimialan palvelusuunnitelman laatiminen vuosille 2025-2030.

Merkittävimmät muutokset ja valmistelut 2024:

Varhaiskasvatuksen palveluohjauksen kehittäminen edelleen
Yksityisen varhaiskasvatuksen omavalvonnan ja kunnallisen ohjauksen kehittäminen
Varhaiskasvatuksen johtoryhmätyöskentelyn kehittäminen edelleen
Avoimen varhaiskasvatuksen toimintojen siirtäminen Iisi-Areenalta Nikkarin päiväkodin yksikköön
Varhaiskasvatuksen erityisopetuksen resurssoinnin kehittäminen
Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa annettavan osa-aikaisen erityisopetuksen kehittäminen
Henkilöstösuunnittelu suhteessa laskevaan asiakasmäärään
Henkilöstön osaamisen kehittäminen, koulutetun henkilöstön rekrytoinneissa onnistuminen
Nikkarin yksikön remontti keittiötilojen ja yhden ryhmätilan osalta
Sähköiseen asiakasjärjestelmä Daisyyn siirtyminen
Valssi-laadunarvioinnin aloittaminen
Esiopetuksen opiskeluhuollon kehittäminen
Esiopetuksen ja täydentävän varhaiskasvatuksen järjestäminen
Varhaiskasvatuksen henkilöstön työkuvioiden päivittäminen
Varhaiskasvatuksen työvuorosuunnittelun kehittämissuunnitelman toteuttaminen henkilöstön työhyvinvoinnin ja uralla jaksamisen tukemiseksi.
Tuen tarpeisten lasten avustamis- ja tukipalveluiden kehittäminen - siirtymä ryhmäavustajien tehtävistä kelpoisiin varhaiseriityiskasvatuksen lastenhoitajiin
Lääkehoidon kelpoisuuden antavan koulutuksen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa toimiville avustajille ja koulujen koulunkäynninohjaajille.
Kaksivuotisen esiopetuskokeilun viimeinen kausi

Yläkouluopetuksen järjestämiskätkäisut
Kiinteistöselvitykset Aseman ja Jakun kouluille
Valtarin koulun tarveselvityksen ja hankesuunnitelman toteuttaminen
Vaativan erityisen tuen opetuksen järjestelyt
Iiläisen kasvun ja oppimisen polun selkeyttäminen
TUVA – opetuksen kätkäisut
Esiopetuksen järjestämisen tarkastelu
Väkivaltatilanteiden hallinnan koulutukset
Koulukuljetusten kilpailutus